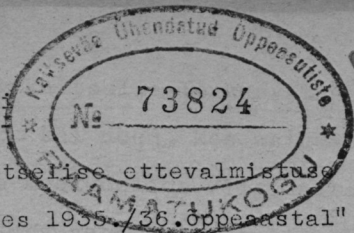

Ea 8652

Seletuskiri

"Ajutise täiendusõppekava riigikaitsealise ettevalmistuse teostamiseks kesk- ja kutsekoolides 1935./36. õppeaastal" juurde.

Vabariigi Valitsuse poolt 10. augustil 1934. a. vastuvõetud "Õppeasutistes riigikaitsealise kasvatus- ja õpetuse korraldamise määruse" (RT 69 - 1934, art. 591) alusel suurenes üheaegselt kõikides klassides riigikaitsealise kasvatus- ja õpetuse tundide arv, mis tingib ajutise täiendusõppekavade väljaandmist 1935. a. kinnitatud põhikava täienduseks.

1934./35. õppeaastaks antud ajutise täiendusõppekavaga kanti üle osa kõrgemate klasside põhikavas ettenähtud õppeainet noorematesse klassidesse. See asjaolu tingib eelolevaks ja ka järgnevateks õppeaastateks, kuni koolireformi lõpliku teostamiseni, uute ajutiste täiendusõppekavade väljaandmist, milledega järkjärgult ja vastavalt riigikaitsealise õpetuse tundide üldarvu suurendamisele klassides antakse juurde ka uut ainet.

1935./36. õppeaastaks ettenähtud ajutise täiendusõppekavaga on võetud keskkooli I kl. kavasse ka laskeasjandus, millised tunnid möödunud aastal nimetatud klassis puudusid. Laskeasjanduse tundide sisseviimist I kl. on soovitavaks pidanud kaitseringkondade ülemad ja koolide instruktorid. Möödunud aastal laskeasjanduse tunnid I kl. jäid välja seetõttu, et selle klassi kava oli vaja kokku kõlastada algkooli lõpuklassidesse sisse viia kavatsatud riigikaitsealise õpetusega. Laskeasjanduse tundide sisseviimine uue keskkooli I kl. sünnib selle klassi lahingulise ettevalmistuse, sõjagaasi ja riigikaitse üldmõistete läbivõtmiseks ettenähtud aja arvel ja aine vähendamisega nendel aladel.

Juurde on antud uue keskkooli II kl. kava, millise klassiga õppetegevus algab käesoleval õppeaastal esmakordselt.

Möödunud ja käesoleval õppeaastal uue keskkooli III klass komplekteeriti 6-klassilise algkooli lõpetajatega. Algkoolist otse

Ar 9356
Seletuskiri

AR

ENSV
Rahva Ühiskond

129 748

LAENUKOGU
Liik. № 568-4

keskkooli III kl. astujad alluvad riigikaitselisele kasvatuselo ja õpetusele kahe õppeaasta võrra vähem kui need, kes astuvad keskkooli I kl. Kolmeaastase kursusega keskkoolide riigikaitselise õpetuse kursus vastab 3-e aastase kursusega kutsekoolide kursusele, mille tõttu need keskkooli klassid, mis on komplekteeritud otse algkooli lõpetajatega, töötavad 3-e aastase kursusega kutsekoolide kava järgi.

Endistes keskkoolides (RT 155/156 - 1922) käesoleval õppeaastal töötab III, IV ja V kl. Nende klasside jaoks on koostatud uus kava, sest täienduskavaga aine ülekandmine ühest klassist teise ja uue aine juurdeandmine oleks teinud õppekava raskesti käsitatavaks nendes klassides.

1933.a. kinnitatud õppekavas toodud üldalused ja metoodiline osa on maksev täies ulatuses endisel kujul.

I.

AJUTINE TÄIENDUSÕPPEKAVA

RIIGIKAITSELISE ETTEVALMISTUSE TEOSTAMISEKS KESKKOOLIS JA ENDISE
KESKKOOLI (RT 155/156-1922) III, IV ja V KLASSIS 1935/36.ÕPPEAASTAL

Õppeaja arvestus.

Riigikaitselist õpetust teostatakse keskkoolide (RT 47 - 1934) ja endiste keskkoolide (RT 155/156-1922) kõikides klassides à 2 tundi nädalas ja kevadel kümnel riigikaitselise õppuse eripäeval à 6 tundi päevas, alates keskkooli IV klassist. Kokku on õppetunde:

a) keskkoolide

- I klassis à 2 tundi nädalas	70 tundi
- II "-	70 "-
- III "-	70 "-
- IV "- ja 10 eripäeval	130 "-

b) endiste keskkoolide

- III kl. à 2 t. nädalas ja kevad. 10 eripäeval	130 tundi
- IV "-	130 "-
- V "-	130 "-

Tundide arv õppeainete peale klassides talvel ja kevadel:

Jrk. nr.	Aine nimetus	Keskkooli				Endise keskkooli		
		I	II	III	IV t/s	III t/s	IV t/s	V t/s
1.	Üldised mõisted riigikaitsesest	7	3	7	5/-	4/-	3/-	12/-
2.	Sisekord kaitseväes.....	3	3	3	4/-	3/-	5/-	3/-
3.	Vahiteenistus kaitseväes...	-	-	-	-	-	5/5	4/4
4.	Distsipliin kaitseväes.....	3	3	3	3/-	3/-	3/-	-
5.	Algmõisted väeliikidest ...	-	-	-	-/4	-/3	-/3	-/3
6.	Sõjagaas	-	-	-	4/-	3/-	5/-	-
7.	Side	8	7	4	5/3	5/3	-	-
8.	Algmõisted sõjatopograafiast	10	8	7	5/4	6/-	-	-
9.	Algmõisted välikindlustamisest	-	-	-	-/2	-/3	-/2	-/2

10. Laskeasjandus	14	16	20	19/17	18/18	20/18	22/19
11. Jalaväe rivi	12	16	10	9/7	8/8	8/8	8/8
12. Lahinguline ettevalmistus	10	10	13	13/16	12/17	13/16	13/16
13. Võistlused ja paraad	-	-	-	-/6	-/6	-/6	-/6
14. Instruktori käsutuses	3	4	3	3/1	8/2	8/2	8/2
K o k k u	70	70	70	70/60	70/60	70/60	70/60

KESKKOOLI I KLASS.

Riigikaitselise õpetuse ained võetakse läbi "Ajutise täiendusõppekava riigikaitselise ettevalmistuse teostamiseks kesk- ja kutsekoolides 1934/35.õppeaastal" järgi alljärgnevate muudatustega.

A. Üldised mõisted riigikaitsesest (7 tundi).

1934/35.a. ajutises täiendusõppekavas ettenähtud aine võetakse läbi 7 tunniga.

B. Sõjagaas.

1934/35.a. täiendusõppekavas ettenähtud aine jäetakse välja.

C. Laskeasjandus (14 tundi).

Relvade materjalosa.

Õhupüsside materjalosa sel määral, et oleks võimalik nende teadlik kasutamine ja ohutu käsitlemine tegelikul laskmisel.

Vene jalaväe vintpüssi materjalosa sel määral, et neid relvi õpilased võiksid kasutada sihtimise ja päästmise harjutustel.

Nõelseadise materjalosa.

Relvade käsitlemine.

Sihtimise mõiste selgitamine ja praktilised harjutused õige sihtjoone võtmises; ettetulevate vigade negatiivse mõju selgitamine lasketagajärgedele.

Praktilised sihtimise harjutused pukkidel, laskelaudadelt, liivakottidelt ja lamades toetatud asendist.

Silma kinnihoidmise harjutused; paugukartuse vöörutamine.

Püssi palgepanemise harjutused laskelaual ja lamades toetatud asendis: keha asetus, laekaela haaramine, kandekäe asetus, püssi palgepanek, püssi suunamine märki, hingamise katkestamine.

Päästmise tehnika harjutused: päästesõrme töö, vastutöötamise noogutamisele, päästmise hilinemisele ja püssi sihishoidmise enneaegs

lõdvenemisele.

Laskepingil ja lamades toetatud laskeasendi läbitöötamine ja ühendatud laskevõtete täitmine nendes asendites.

Õhupüsside laadimine ja tühjendamine.

Relvade käsitlemisel saavutada tulemusi:

a) tihedussihtimises lähedatele kaugustele - täpsust 1/1500 ja tihedust 1/800 kaugusest;

b) nõelseadisega laskmisel 5 lasuga tihedust laskelaual ja lamades toetatud asendis - 3 mm;

c) peegliga ja ortoskoobiga kontrollimisel 5 lasust - 3 täpsat lasku laskelaual ja lamades toetatud asendis laskmisel.

Laskmine.

Laskelaualt ja lamades toetatud asendist 4-6 laskeharjutust õhupüssidega tiheduse (1) ja tabavuse peale.

Laskekaugus 5 m. Tingimuste täitmise hindamine:

- tiheduslaskmisel 1 cm = E; 2 cm = H; 3 cm = R;

- tabavuslaskmise hinde normid ja õpilastelt nõutavad saavutusnormid on toodud tabelis (lisa nr.1 ja 2).

Õppeaaste lõpul 85% õpilasi peab suutma saavutada 50% tabamusi.

Laskeharjutuste ajal tutvustada õpilasi õhupüssikuuli läbi-
löögiõuga, laskeulatusega ja loomuliku hajumusega.

Enne tegelikule laskmisele asumist selgitada õpilastele põhjalikult julgeolekureeglid ja iga tegeliku laskeharjutuse eel rõhutada julgeolekureeglite täitmise vajadust.

D. Jalaväe rivi (12 tundi).

1934/35.a. ajutises täiendusõppekavas ettenähtud aine võetakse läbi 12 tunniga.

E. Lahinguline ettevalmistus (10 tundi).

1934/35.a. ajutises täiendusõppekavas ettenähtud ainek-
take välja teemad 3 ja 5. Ulejäänud aine võetakse läbi 10 tunniga.

KESKKOOLI II KLASS.

A. Üldised mõisted riigikaitsest (3 tundi).

1. Sõda ja rahu. Sõdade tekkimise põhjused vaadeldud ajaloo-
lises perspektiivis. Kas on võimalik hoida ära vaenulikke kokkupõrkeid
riikide ja rahvaste vahel?

2. Võitlus ajaloolise paratamatusena. Edu võitluses: koostöö ja selle saavutamine eduka juhtimise kaudu. Võitlustahe.

3. Võitlusvahendid ja nende areng ajalooliselt: terarelvad, tulirelvad, lahingumasinad (lennukid, tankid, sõjalaevad), sõjagaas, bakteriad.

B. Sisekord kaitseväes (3 tundi).

1. Kaitsevägi ühise lahkeliideta perena riigi iseseisvuse alussambana. Kaitseväge lahinguvõime alused: kindel distsipliin, vankumatu rahvusetunne, isamaa-armastus, võitlustahe, ausus, usk oma jõusse ohvrimeelsus jne.

2. Kaitseväelase-kodukaitsja üldkohused.

3. Käsk ja selle täitmine. Kellel on õigus käske anda ja kes on kohustatud käske täitma. Ülemad ja käsualused (alluvad); vanemad ja nooremad. Käsu mittetäitmise tagajärjed.

C. Distsipliin kaitseväes (3 tundi).

1. Miks peab kaitseväes valitsema kindel ja teadlik distsipliin. Teadliku distsipliini alused: a) tahtlik alistumine maksvale korrale ja ülema (juhi) käskude täpsale ja tõrkumatule täitmisele; b) selge arusaamine oma ülesannetest ja oma kohustuste heatahtlik täitmine.

2. Distsiplinaarvõim. Miks ülematele on antud distsiplinaarvõim. Distsiplinaar- ja kohtuvõimu vahekord.

3. Kaitseväelastele määratavad distsiplinaarkaristused ja nende täideviimine. Kiitused ja nende avaldamine.

D. Side (7 tundi).

1. Milleks on tarvilik kaitseväes sideteenistus ja milles see seisab. Sidepidamise viisid: elavside, signalisatsioon, side telefoni, telegraafi, raadio, lennukite jne. abil.

2. Morse tähestiku, sagedamini ettetulevate kirjavahemärkide ja signaliseerimiseks vajalike teenistumärkide äraõppimine.

3. Praktilised harjutused signaliseerimises optiliste ja kõlaliste signaliseerimisvahenditega. Lihtsamate koodide koostamine.

Õppeaasta lõpul õpilased peavad oskama edasi anda ja vastu võtta lühemaid teateid morse tähestiku abil kiirusega 5 - 8 tähte minutis.

E. Algmõisted sõjatopograafiast (8 tundi).

1. Joonmõõdu leidmine arvmõõdu järgi ja vastupidiselt. Praktilised harjutused kaardil.
2. Topograafiliste tingmärkide tundmise süvendamine. Praktilised harjutused tingmärkide joonestamises.
3. Maapinna reljeefi kujutamine horisontaalidega. Punkti kõrguse ja maapinna kallakuse määramine horisontaalide abil. Praktilised harjutused kaardil.
4. Maapinna läbilõike (profiili) joonestamine (kodutöö).
5. Plaani ja kaardi suurendamine (kodutöö).
6. Maastiku kirjeldamine topograafilise kaardi järgi antud marsruudis.
7. Kaardi orienteerimine maastikul kompassi ja esemete järgi.
8. Praktilised harjutused oma asukoha leidmiseks kaardil ja kaardil märgitud punkti või eseme leidmine maastikul.

F. Laskeasjandus (16 tundi).

Sama aine, mis I klassis. Võetakse juure:

- Relvade materjalosa alal:

Väikekalibri-püsside materjalosa sel määral, et oleks võimalik nende teadlik kasutamine ja ohutu käsitsemine tegelikul laskmisel.

- Relvade käsitsemise alal:

Väikekalibri-püsside laadimine, tühistamine, kaitsevinnastamine ja kaitsevinnast vabastamine. Lamades käelt laskeasendi läbitöötamine.

- Laskmise alal:

Laskepingil ja lamades toetatud asendis 4-7 laskeharjutust õhu- ja väikekalibri-püssidega tiheduse ja tabavuse peale.

Laskekaugus: õhupüssidest laskmisel 5 m, väikekalibri-püssidest 10 m 15-m 10-ringilise normaalmärgi pihta.

Tingimuste täitmise hindamise ja õpilastelt nõutavad saavutuse normid on toodud tabelis.

Laskeharjutuste ajal tutvustada õpilasi õhu- ja väikekalibri-püssi kuulide läbilöögijõuga, laskeulatusega ja loomuliku hajumusega.

G. Jalaväe rivi (16 tundi).

Eelmisel aastal läbi võetud rivi mõistete ja riviliste võtete

täitmise viimistlemine puhtuses ja kiiruses.

Üksikmees lahkrivis (relvata).

1. Liikumine: "Edasi - marss!" "Edasi joostes - marss!"
"Kiirjooksu - marss-marss!" "Tagasi - marss!"
2. Liikumisel suuna muutmine.
3. Liikumise katkestamine: Pikali! Põlvele! Seis! Varju!
4. Roomamine; hüpped.

Laskurijagu koondrivis relvata.

1. Koosseis.
2. Rivistused joonel ja kolonnis; joondumine.
3. Liikumine kõigi liikumisviisidega jao koosseisus; peatamine.
4. Suuna ja asendite muutmine.
5. Rivistuste muutmine paigal ja liikumisel.
6. Pöörded paigal ja liikumisel.
7. Tervitamine paigal ja liikumisel.
8. Pea paljastamine ja katmine.

H. Lahinguline ettevalmistus (10 tundi).

Eelmisel aastal läbivõetud tegevuse süvendamine ja täiendamine.

1. Vaatlusharjutused. Vastase vaatlemine. Harjutada leidma mitmesuguseid lahingumärke mitmesugusel kaugusel ja mitmekesisel maastikul. Leitud märkide jälgimine ja kättejuhatamine naabritele.

Elava märgi (inimese) nähtavus moondamata ja moondatult, liikumisel ja paigal seistes.

2. Hiilimise harjutused maastikul (võetakse läbi kahepoolse tegevuse näol).

3. Silmamõõt. Silmamõõdu kasutamine kauguste hindamisel. Kauguste hindamine mitmesuguste märkideni ja esemeteni kuni 600 m lisaabinõude kasutamisega. Ilmastiku, maastiku ja märkide nähtavuse (värvus) mõju kauguste hindamisele.

KESKKOOLI III KLASS.

=====

Riigikaitselise õpetuse ained võetakse läbi 1933.a. kinnitatud õppekava 3-aastase kursusega koolide I kl. kava järgi ühes sama klassi jaoks antud täiendustega 1934/35. õppeaastaks.

KESKKOOLI IV KLASS.

Riigikaitsealise õpetuse ained võetakse läbi 1933.a. kinnitatud õppekava 3-aastase kursusega koolide II kl. kava järgi ühes sama klassi jaoks antud täiendustega 1934/35.a. ja 1935/36.õppeaastaks.

ENDISE KESKKOOLI III KLASS.

A. Üldised mõisted riigikaitsest (4 tundi).

1. Mida nõuab sõda kodanikult üldse ja eriti neilt, kes lahovad riigikaitsejatenä lahinguväljale. Moraalsed vapustused ja kehalised ras- kused lahinguväljal, kuidas neid võita. Näiteid koolinoorte sangarlikest tegudest Vabadussõjas.
2. Meie riigikaitse üldised põhimõtted. Riigikaitse üldine ette- valmistamine. Kodaniku ülesanded ja kohustused riigikaitse alal ja tee- nistuskäik kaitseväes.
3. Kaitseväge organisatsiooniline korraldus ja juhtimine. Väe- liigid. Kaitseväge vanemad juhid.
4. Kaitseliit. Kaitseliidu ülesanded riigikaitse teostamisel. Kaitseliidu organisatsiooni põhijooned ja vanemad juhid.

B. Sisekord kaitseväes (3 tundi).

1. Käsik ja selle täitmine. Kellel on õigus käske anda ja kes on kohustatud käske täitma. Ülemuse mõiste. Käsü mittetäitmise tagajärjed.
2. Kaitseväes maksivad kombad: üldised alused, kaitseväeline viisakus, kaitsevälaste vastastikune nimetamine, kaitseväelised tervitus- ja soovõnad ja vastused neile, ettekandega esinemine ja enda esitamine.
3. Tervitamine. Üksiktervitamine viis ja kord mitmesugustel juhtumistel. Praktilised harjutused.

C. Distsipliin kaitseväes (3 tundi).

1. Distsiplinaarvõim. Miks ülematele on antud distsiplinaar- võim. Distsiplinaar- ja kohtuvõimu vahakord.
2. Kaitseväelastele määratavad distsiplinaarkaristused ja nende täideviimine. Kiitused ja nende avaldamine. Distsiplinaarkaristuste määramise ja kiituste avaldamise reeglid.
3. Kaebused ja nende avaldamise kord.

D. Algmõisted väelikeidest (3 tundi).

Suvel (3 tundi).

Tutvumine inseneriväega: pioneri- ja sideosade organisatsioon ja varustus. Tutvuneda pioneriehitustega pioneriväljadel.

E. Sõjagaas (3 tundi).

1. Gaasikallaletung; lahingunäiteid Maailmasõjast. Gaasikallaletungi vahendid praegusajal. Gaasioht ja rahulikkude elanikkude kaitse gaasitamise vastu.

2. Gaasitorbiku E I materjalosa kordamine. Gaasitorbiku hooldamine. Praktilised harjutused gaasitorbiku käsitlemiseks.

F. Side (8 tundi).

Talvel (5 tundi).

1. Morse tähetiku, sagedamini ettetulevate kirjavahemärkide ja signaliseerimiseks vajalikkude teenistusmärkide äraõppimine.

2. Praktilised harjutused signaliseerimises optiliste ja kõlaliste signaliseerimisvahenditega. Lihtsamate koodide koostamine.

Õppeaasta lõpul õpilased peavad oskama edasi anda ja vastu võtta lühemaid teateid kiirusega 5-8 tähte minutis.

Suvel (3 tundi).

1. Telefoni side. Pooniline telefoniaparaat; aparaadi ühendamine maaga ja kaabliga. Teadete edasiandmine ja vastuvõtmine. Telefogramm.

2. Signaliseerimise harjutused. Morse tähestiku abil teadete edasiandmine ja vastuvõtmine.

G. Algmõisted sõjatopograafiast (6 tundi).

1. Maastiku kirjeldamine topograafilise kaardi järgi antud marsruudis.

2. Silmaringi ulatuse määramine antud punktist kaardi abil.

3. Krokii valmistamine antud maastikust ja selle täiendamine legendiga.

H. Algmõisted välikindlustamisest (3 tundi).

Suvel (3 tundi).

1. Milleks on tarvis kaevuda ja ehitada lahinguväljal. Välikindlustamise tähtsamad tööriistad.

2. Laskepesa üksiklaskurile laskmiseks lamades, põlvelt ja

püsti asendis; astmega laskepesa.

I. Laskeasjandus (36 tundi).

Talvel (18 tundi).

Relvade materjalosa.

Süvendada eelmiste klassides läbivõetud väikesekaliibripüssi, vene jalaväe vintpüssi ja inglise vintpüssi materjalosa tundmist.

Lahingupüsside puhastamine ja hooldamine.

Käsigranaat "Eesti kaigas" materjalosa.

Relvade käsitsemine.

Praktilised sihtimise ja päästmise harjutused lamades käelt, põlvelt ja püsti käelt asendist kuni 50 m kaugusele asetatud märkide pihta.

Põlvel ja püsti käelt laskeasendi läbitöötamine ja ühendatud laskevõtete täitmine nendes asendites.

Püsside laadimise, tühjendamise, kaitsevinnastamise ja kaitsevinnast vabastamise harjutused kõigis asendites.

Sihiku seadmine.

Õpilaste järeleaitamine relva käsitamises neis võtetes, mis on takistuseks õpilase edasijõudmises tegelikul laskmisel (eriti asend ja päästmine koos sihtimisega).

Algmõisted lasketooriast.

Eelmises klassis läbivõetud lasketooria algmõistete süvendamine.

Tuljereleva ja laskmise tõhukuse hindamine.

Sihiku ulatuse mõiste selgitamine.

Tabatava ja tabamata ala mõiste selgitamine.

Laskmine.

Täita 4-6 laskeharjutust kokku kõigist põhiasendist õhu- ja väikesekaliibripüssiga.

Suvel (18 tundi).

Relvade materjalosa alal süvendada talvel läbivõetud relvade tundmist, pannes erilist rõhku laadimisel ja laskmisel esile tulnud takistuste tundmisele ja nende kõrvaldamisele.

Relvade käsitsemise alal jätkata relvade käsitsemistehnika süvendamist kõigis põhiasendites.

Sihtimisharjutused kuni 100 m kaugusele asetatud õppe- ja la-

hingmärkide pihta.

Käsigranaatide viskamistehnikaga tutvunemine ja praktilised viskamisharjutused püsti asendis viskamisel.

Relvade käsitsemisel saavutada tulemusi:

- a) tihedussihtimisel kuni 100 m kaugusele - tihetust 1/1500 ja täpsust 1/3000 kaugusest;
- b) nõelaseadisega laskmisel 5 lasuga tihedust - lamades käelt 3 mm, põlvelt 4 mm ja püsti käelt 5 mm;
- c) peeglija ortoskoobiga kontrollimisel 5 lasust täpsaid laske - lamades käelt 4, põlvelt 3 ja püsti käelt 2;
- d) kiirlaadimisel laadida 1 minuti jooksul 4 pidet.

Laskmine.

Õhu- ja väikesekaliibripüssiga täita kõigist põhiasendeist kokku 4-6 harjutust. Väikekalibripüssiga harjutused 25 m. kauguselt.

Lasketagajärgede hindamine ja normid õpilastelt nõutava lasketaseme kohta on toodud tabelites (Nr.Nr.1 ja 2).

K. Jalaväe rivi (16 tundi).

Talvel (8 tundi).

Eelmisel aastal läbivõetud laskuri-jao koondrivi kõigi tegevuste täitmise süvendamine relvaga.

Laskurijagu lahkrivis.

1. Rivistused lahkrivis (järestik, ahelik, trobikond).

2. Rivistuste moodustamine ja muutmine.

3. Liikumised ja peatamised. Edasiliikumine hüpetega.

4. Kauguste ja vahede muutmine ahelikus ja järestikus.

5. Suunamuutmine.

6. Laskekohale asumine ja relvade kasutamine tulevõitluses.

7. Rünnak.

Suvel (8 tundi).

Talvel läbivõetud jao lahkrivi tegevuse täitmise süvendamine relvaga; erilist rõhku panna lahkrivi võtete täitmise täpsusele ja kiirusele.

Rühm koondrivis:

1. koosseis;

2. rivistused joonel ja kolonnis;

3. rühma kogumine joonele ja kolonni;
4. rühma liikumised kolonnis; peatamine (erilist rõhku panna taksammu ja valvelsammu väljaarendamisele).

L. Lahinguline ettevalmistus.

Talvel (12 tundi).

1. Üksikvõitleja pealetungi- ja kaitselahingus eritingimustes: metsas, asulas (üksik maja).

2. Piiluri tegevus eritingimustes: metsas (võsaga kaetud maastikul) asulas (üksiku maja läbivaatamisel).

3. Luure tähtsus ja eesmärk. Jalaväe luureorganid: luursalk ja -patrull. Luurpatrullist väljasaadetavad piilkonnad: eelpiilkond, külgpiilkonnad. Luurpatrulli südamik. Piilkondade ja luurpatrulli südamiku kokkukõlastatud tegevus. (Selgitada konkreetse näitega liivakastil või skeemil).

4. Kaitselahing. Kaitsest üldse. Kaitsepositsioon, millest see koosneb: julgestuspositsioon ja vastupanupositsioon. Varudepositsioon. Vastupanupositsiooni elemendid (eelserv, toetusjoon, tagaserv (tõkestusjoon)). (Selgitada bataljoni piires konkreetse näitena liivakastil või skeemil).

L. Lahinguline ettevalmistus.

5. Laskurijagu lahingepostina julgestuspositsioonil. Julgestuspositsioonile asumine; valve ja vaatluse organiseerimine; side naabritega ja vastupanupositsioonil asuvate osadega; ettevalmistused võitluseks vastase luure ja nõrgemate allosadega; vastupanupositsioonil asuvate vägede alarmeerimine, tagasitõmbamine vastupanupositsioonile; tagasituleku toetamine vastupanupositsioonil asuvate vägede poolt. Lasta õpilastel valmistada krokii jao asukohast ja täiendada see legendiga.

Suvel (17 tundi).

1. Laskurijagu luurpatrullina luureülesande täitmisel. Patrulli südamiku ja piilurite tegevuse kokkukõlastamine. Side piilurite eneste vahel ja piilkonna südamikuga. Luurpatrulli tegevus mitmesuguste esemete läbivaatamisel.

Kirjalikkude teadete kokkuseadmine ühes krokii ja perspektiivvisandi valmistamisega. Teadete edasitoimetamine.

2. Laskurijao organiseerimine plaanikindlaks kaitseks vastupanupositsiooni eelserval väljaspool vastase maapealset vaatlust ja

tuld. Maastiku organiseerimine vastupanuks. Tulede organiseerimine tuld tamiseks määratud sektoris (tuleroumis). Tule ülesannete andmine laskuritele. Ettevalmistused tulemanöövri (tulede koondamine) jagamine, kaugtuled eriküttidega jne.) teostamiseks. Laskemoona täiendamine. Side naabritega ja rühmiliga. Haavatutele esimese abi andmine ja nende toimetamine haavatute pessa (sanitarid).

3. Pealetungilahing. Pealetungist üldse. Haaramine, tiibamine, läbimurre. Lahingujärgud pealetungil: lähenemine ja kontakti loomine, kallaletung ja rünnak, edu arendamine ja vastase jälitamine.

Laskurijao kallaletung kaitsele asunud vastasele ja rünnak. Kallaletungi lähtealusele asumine. Tuletoetuse saamine edasiliikumisel: rk, kk ja püssituli. Maastiku kasutamine hüpeteks. Ettevalmistused rünnakuks; tõus ja liikumine rünnakul. Taanduva vastase jälitamine.

4. Laskurijao võitlus vastase positsiooni sisemuses. Kaevikute ja vastupanupesade puhastamine vastasest. Kaevikute "rullimine" käsigranaatidega. Tule ja täägi kasutamine võitluses.

M. Võistlused ja paraad (6 tundi).

Võistlused korraldatakse laskmises ja spordi alal erikava kohaselt.

ENDISE KESKKOOLI IV KLASS.

=====

A. Üldised mõisted riigikaitsest (3 tundi).

1. Kodaniku teenistuskäik kaitseväes. Vabatahtlike vastuvõtmine kaitseväkke. Juhtide ettevalmistamine.

2. Meie riigi välise julgeoleku alused. Suhted naaberriikidega. Eesti-Läti kaksikliit.

3. Ülevaade Euroopa sõjapoliitilisest olukorrast. Riikide liidud ja koondised. Rahvaste Liit.

B. Sisekord kaitseväes (5 tundi).

1. Käsk ja selle täitmine. Kellel on õigus käske anda ja kes on kohustatud käske täitma. Ülemuse mõiste. Käsu mittetäitmise tagajärjed.

2. Üksiktervitamise viis ja kord mitmesugustel juhtudel; meeskondade tervitamine; ettekandega esinemine ja enda esitlemine. (Praktilised harjutused).

3. Päevakord ja selle tähtsus kaitseväge siseelu korraldamisel.
4. Väljalubamine kasarmu-piirkonnast. Puhkus; kes seda saavad. Omavoliline lahkumine ja selle tagajärjed.

C. Distsipliin kaitseväes (3 tundi).

1. Ülemate distsiplinaarvõimupiirid sõduritele karistuste määramisel. Kaebused distsiplinaarkaristuste peale.
2. Ülema ja vanema haavamine sõna ja teoga, selle tagajärjed. Vastuhakkamine ja selle tagajärjed.
3. Vahiteenistuste ja korrapidamise määruste rikkumine ja selle tagajärjed. Riigivaranduse raiskamine ja rikkumine ja selle tagajärjed.

D. Vahiteenistus kaitseväes (10 tundi).

Talvel (5 tundi).

1. Garnison. Garnisoni ülem ja komandant. Nende tegevus ja võimupiirid üldjoontes.
2. Vahiteenistuse eesmärk, mõiste ja toimkonnad; toimkondade alluvus ja revideerimine.
3. Vahiteenistuse vorm, rakmed ja relvastus. Vahtkonna ruumide sisseseaded (üldjoontes).
4. Tunnimeeste üld- ja erikohused. Tunnimeeste vahetamine.

Suvel (5 tundi).

1. Toimkonna vaatus (praktiliselt). Tunnussõna.
2. Vahtkondade ja esimese vahetuse tunnimeeste vahetamine.
3. Sisselaskmine vahtkonnaruumi. Vahtkonna rivistamine revideerimiseks. Vahtkonnast väljasaadetud piilurid ja nende ülesanded. Relvade tarvitamine vahiteenistuse ülesannete täitmisel.

E. Algmõisted väeliikidest (3 tundi).

Suvel (3 tundi).

Tutvunemine suurtükiväega: organisatsioon, relvad, laskemoon. Numbrate tegevus suurtüki juures laskmisel.

G. Sõjagaas (5 tundi).

1. Gaasikallaletung. Lahingunäiteid Maailmasõjast. Gaasikallaletungi vahendid praegusajal. Gaasioht.
2. Gaasikaitse. Individuaalne ja kollektiivne gaasikaitse. Rahulikkude elanikkude kaitse sõjagaaside vastu (omaabi).
3. Gaasikindel riietus. Degaseerimine.

4. Praktilised harjutused gaasitorbiku E I käsitlemisel.

H. Algmõisted sõjatopograafiast.

Talvel ja suvel.

Plaani ja kaardi kasutamine teotsemisel maastikul seoses lahingulise ettevalmistusega.

Krokii ja perspektiivvisandi valmistamine seoses lahingulise ettevalmistusega.

I. Algmõisted välikindlustamisest (2 tundi).

Suvel (2 tundi).

Vastupanupesa. Ühenduskraavid. Vaatluspunktid (VP). Varjendid: killukindel varjend, gaasikindel varjend.

J. Laskeasjandus (38 tundi).

Talvel (20 tundi).

Relvade materjalosa.

Vene jalaväe ja inglise vintpüssi materjalosa tundmise süvendamine.

Käsigranaatide liigitus ja lahinguomadused. Käsigranaat "Eesti kaigas" kirjeldus.

Relvade käsitlemine.

Süvendada relva käsitlemise tehnikat (laskevõtete ühendatud täitmine) põhiasenditest laskmisel. Arendada kindlust ja püsivust laskmisel kõigist põhiasenditest.

Kõigi laskevõtete ja toimingute viimistlemine.

Sihiku seadmine (vene ja inglise vintpüssidel).

Käsigranaatide viskamisharjutused visketehnika omandamiseks kõigist põhiasenditest viskamisel.

Algmõisted lasketooriast.

Sihiku-ulatuse mõiste selgitamine.

Tabamata ja tabamata ala mõiste selgitamine.

Eelmistes klassides läbivõetud algmõistete kordamine.

Laskmine.

Laskeharjutusi kõigist põhiasenditest õhu- ja väikesekaliibriliste püssidega. Võtta läbi 4-6 laskeharjutust.

Suvel (18 tundi).

Relvade materjalosa.

Vene jalaväe vintpüssi osade koostöö tundmise süvendamine.

Tutvunemine kk "Madseni" (Levis'i) materjalosa ja töötamisega sel ulatusel, et õpilastel oleks selge ettekujutus relva töövoimest lahingus.

Relvade käsitsemine.

Süvendada relva käsitlemise tehnikat, (laskevõtete ühendatud täitmine) põhiasenditest laskmisel. Sihtimisharjutused kuni 300 m kaugusele asetatud õppe- ja lahingumärkide pihta; tihedussihtimine 200 m kaugusel.

Läbi töötada erilised laskeasendid istudes maas.

Laadimise harjutused püütu ja kiiruse peale kõigis põhi- ja erilaskeasendites; sihiku seadmine.

Käsigranaatide viskamisharjutused kauguse ja tabavuse peale kõigist põhiasenditest viskamisel.

Relvade käsitlemises saavutada tulemusi:

a) tihedussihtimisel kuni 200 m kaugusele - täpsust 1/3000 ja tihedust 1/1500;

b) nõelseadiseiga 5 lasuga tihedust - lamades käelt 2 mm, põlvelt 3 mm ja püsti 4-5 mm;

c) peeglila ja ortoskoobiga kontrollimisel 5 lasust täpsaid laske - lamades käelt 4-5, põlvelt 4 ja püsti 3;

d) kiirlaadimisel laadida 1 minuti jooksul 5 pidet.

Algmõisted lasketooriast.

Tuule ja valgustuse mõju laskmise täpsusele laskmisel kuni 400 m.

Praktilisi harjutusi tabamiskeskme leidmiseks ja mitmesuguste lahingumärkide tabamisvõimaluste väljaarvestamisi kaugustel kuni 400 m nende tabamispiltide põhjal, mis saadud õpilase enda poolt lahingupüssiga laskmisel.

Laskmine.

Laskeharjutusi õhu-, väikesekaliibriliste- ja lahingupüssidega. Võtta läbi 4-6 harjutust väikesekaliibriliste püssidega 50 m kaugusele ja 2 harjutust lahingupüssidega. Normid laskeharjutuse täitmise hindamiseks ja õpilastelt aasta lõpuks nõutava lasketaseme kohta on toodud lisa.

Laskeharjutused lahingupüssidega:

Nr.1 - tiheduslaskmine 100 m peale istudes laskepingil või lamades toelt; laske 4; sihtpunkt 10 sm läbimõõduga sõõr valgel paberil (kilbil); kõik kuulid 30 sm läbimõõduga ringi sisse.

Nr.2 - tabamisharjutus 100 m peale lamades toelt; laske 5; märk - õppemärklaud või 100 m 10-ringiline normaallaud; silmi - õppemärklaudas 23, normaallauas 25; näitamine iga lasu järgi.

Näitelaskmine kk "Madseniga": üksiktuli, automaattuli, külvaamine; kokku 75 padrunit.

K. Jalaväe rivi (16 tundi).

Talvel (8 tundi).

Eelmisel aastal läbivõetud jao ja rühma koondrivi võtete täitmise viimistlemine relvaga.

Kk - jagu koondrivi: koosseis ja numbrite asukohad.

Kk - jagu lahkrivi:

1. Rivistused.
2. Rivistuste moodustamine ja muutmine.
3. Liikumised ja peatamine; edasiliikumine hüpetega.
4. Kauguste ja vahede muutmine ahelikus ja järjestikus.
5. Suunamuutmine.
6. Relva kasutamine: laskekohale asumine ja tulistamine (tulekäsklused L.E.II järgi).

Suvel (8 tundi).

Talvel läbivõetud aine viimistlemine.

Rühm koondrivi:

1. Rühma suuna ja asendite muutmine.
2. Rivistuste muutmine paigal ja liikumisel.
3. Tervitamine paigal ja liikumisel.
4. Tee vabastamine ja vahede võtmine.
5. Ratsaväe ja lennuki pihta tule avamine rühma koondrivist.
6. Rühma rivistused ratsarünnaku tagasitõrjumiseks.

L. Lahinguline ettevalmistus (29 tundi).

Talvel (13 tundi).

1. Luure tähtsus ja eesmärk. Jalaväe luureorganid: luursalk ja patrull. Luurpatrullist väljasaadetavad piilkonnad: eelpiilkond, külg-

piilkond. Luurpatrulli südamiku ja piilkondade tegevuse kokkukõlastamine (Selgitada konkreetset näitega liivakastil või skeemil).

2. Kk-jagu luuratrullina luureülesande täitmisel. Patrulli südamiku ja piilurite tegevuse kokkukõlastamine; side piilurite eneste vahel ja südamikuga; patrulli tegevus kokkupõrkel vastase laskurjaoga. Kirjalikkude teadete koostamine ja edasitoimetamine.

3. Kaitselahing. Kaitsest üldse. Kaitsepositsioon, millest see koosneb: julgestuspositsioon ja vastupanupositsioon ja selle elemendid (eelserv, toetusjoon, tagaserv (tõkestusjoon). (Selgitada konkreetse näitega pataljoni piires liivakastil või skeemil).

4. Kk-jagu lahingueelpostina julgestuspositsioonil. Julgestuspositsioonile asumine; valve ja vaatluse organiseerimine; vahetamine; side naabritega ja vastupanu asuvate osadega; ettevalmistused võitluseks vastase luure ja nõrgemate eelosadega; vastupanupositsioonil asuvate vägede alarmeerimine; tagasitõmbamine vastupanupositsioonile (tagasituleku tee); tagasituleku toetamine vastupanu asuvate vägede poolt. Lasta õpilastel valmistada krokii jao asukohast ja asetusest ning täiendada see legendiga.

5. Puhkekaitse. Vägede puhkusest üldse. Puhkekaitseesse määratavad jõud ja puhkekaitse ülesanne puhkavate vägede julgestamisel. Puhkekaitse tegevus selgitada konkreetse näitega liivakastil või skeemil pataljoni piires (üksiku puhkekaitse rühma tegevus).

Suvel (16 tundi).

1. Kk-jao kaitsele asumine vastase survele. Küünistumine maasse; tulevõitlus ja positsiooni organiseerimine; laskemoona täiendamine; naabrite abistamine; haavatute evakueerimine. (Võtta läbi kahepoolse tegevusega).

2. Laskurijao taandumine vastase survele. Tulede jätkamise ja tagasiliikumise kokkukõlastamine; automaatrelvade tulede kasutamine lahtikiskumiseks vastase vahetust survele; taandumise läbiviimine järkjärgulise vastupanu avaldamisega;

3. Eelmisel aastal läbivõetud laskurijao kaitse ja pealetungi ülesannete lahendamine kk-jao seisukohalt ja selle teostamine eritingimustes metsas, asulas jne. Näidata, millist mõju avaldab jao pealetungi ja kaitse tegevusele mets, asula, üksik ehitised jne. ja millised eri-

nevused on jao toimingutes ja teostamisel ülalnimetatud eritingimused.

4. Kk- ja laskurjao koostöö vastase eelposti vallutamisel. Tule ja liikumise kokkukõlastamine; maastiku kasutamine tulistamisel ja haarava tegevuse läbiviimisel; vastase ründamine ja tema tagasitõmbumise tõkestamine tule ja liikumisega. Õppus teostada selleks eriliselt valitud maastikul, mis nii ühe kui teise jao tegevust soodustab (kk. - tulistamist, laskurijaol haaravat tegevust).

M. Võistlused ja paraad (6 tundi).

Võistlused korraldatakse laskmises ja spordi alal erikava kohaselt.

ENDISE KESKKOOLI V KLASS.
=====

A. Üldised mõisted riigikaitsest (12 tundi).

Eesti Vabadussõda 1918-1920 a.:

1. Eesti iseseisvuse mõtte arenemine ja teostamine 1917-1918a.
2. Eesti rahvusväeosad vene sõjaväes ja sõjameeste kodumaale toomine.
3. Eesti iseseisvuse väljakuulutamise. Saksa okupatsioon Eestis.
4. Vabadussõja algus, selle põhjused. Kaitsejõudude organiseerimine.
5. Taandumislahingud Põhja (Viru)- ja Lõunarindel.
6. Vastupealetung punaväe väljatõrjumiseks Eestist. Abiväed Soomest. Inglise laevastik.
7. Kaitselahingud piiril ja Vene punaväe pealetungid meie vägedele.
8. Meie vägede otsustav pealetung kaitsepositsioonide üleviimiseks Vene territooriumile.
9. Sõda landesvääriga ja Lätimaa abistamine.
10. Kaitselahingud meie riigi-piiril.
11. Rahuläbirääkimised Tartus. Rahuleping N.Venemaaga ja selle tähtsus Eestile.
12. Koolinoorsugu vabatahtlikena Vabadussõjas ja nende sangarlikud teod lahinguis. Lahingukirjeldustes tõsta reljeefselt esile väeosade kangelasmeelt võitluses ülekaalus oleva vastasega ja tuua esile juhtide raudset tahet ja üksikute meeste sangarlikke tegusid võitluses,

mis sageli olid otsustava tähtsusega kriitilise olukorra likvideerimise rööbiti sündmuste kirjeldamisega rõhutada Vabadussõjaaegset vaimu - rahvuslikku kokkuhoidu ja heroismi, mis hulki üksmeelselt haaras kangelaslikuks võitluseks Vaba Eesti eest.

B. Sisekord kaitseväes (3 tundi)

1. Korrapidajad kaitseväes maksva korra täitmise järelevalvajatena ja kaitseväe alalise valmisoleku eelpostidena. Korrapidaja ohvitser, korrapidaja allohvitser, kompani korrapidaja, ühisköögi korrapidaja, talli korrapidaja jne. Nende ülesanded üldjoontes.

2. Ametimehed kaitseväes: majanduseülem, toitlusohvitser, relvurohvitser, arst, varahoidja, relvur, toitlustaja, kokk, velsker, kingsepp, rätsep jne. Nende ülesanded kaitseväe ühiselu korraldamisel.

3. Kasarmu kord. Ruumide jaotus. Ruumide sisseseaded. Külalistele vastuvõtmine. Kord ja puhtus eluruumides.

C. Vahiteenistus kaitseväes (8 tundi).

Talvel (4 tundi).

1. Sisselaskmine vahtkonnaruumi. Vahtkonna rivistamine revideerimiseks. Vahtkonnast väljasaadetud piilurid ja nende ülesanded. Relvade tarvitamine vahiteenistuse ülesannete täitmisel.

2. Saateteenistus. Areteeritute saatmine saatetunnimeestega (praktiliselt).

Suvel (4 tundi).

1. Toimkonna vaatus (praktiliselt). Tunnussõna.

2. Vahtkondade ja esimeste vahetuste tunnimeeste vahetamine.

D. Algmõisted väeliikidest (3 tundi).

Suvel (3 tundi).

Tutvunemine lennuväega: lennuväe organisatsioon ja ülesanded. lennukite liigitus ja relvastus. Õhukaitse vahendid.

E. Sõjagaas.

Suvel.

Gaasitorbiku E I käsitlemistehnika viimistlemine rööbiti praktiliste õppustega. Lahingulisel ettevalmistusel korraldada gaasialarme ja lasta õpilasi viibida gaasitorbikuis 10-15 m.

G. Algmõisted sõjatopograafiast.

Talvel ja suvel.

Plaani ja kaardi kasutamine teotsemisel maastikul seoses lahingulise ettevalmistusega. Krokii ja perspektiivvisandi valmistamine.

H. Algmõisted välikindlustamisest (2 tundi)

Suvel (2 tundi).

Tõkked. Looduslikud tõkked; nende kasutamine. Kunstlikud tõkked: traattõkked, raidtõkked, barrikaadid, tangivastased tõkked. Ujutised ja soistumised.

I. Laskeasjandus (41 tundi).

Talvel (22 tundi).

Relvade materjalosa.

Käsigranaat "Lemoni" kirjeldus.

Käsigranaatide hoidmine, pakkimine ja vedu. Käsigranaatidega ümberkäimine.

Relvade käsitsemine.

Relvade käsitsemise tehnika süvendamine kõigist põhiasenditest laskmisel; arendada kindlust ja püsivust põlvelt ja püsti käelt asendist laskmiseks.

Kõigi laskevõtete ja toimingute viimistlemine.

Käsigranaatide pildumise harjutused tabavuse peale.

Laskmine.

Laskeharjutusi õhu- ja väike^{se}kaliibriliste püssidega. Võtta läbi 4-6 harjutust.

Suvel (19 tundi).

Relvade materjalosa.

Lahingupüsside ja käsigranaatide "Eesti kaigas" ja "Lemoni" materjalosa kordamine.

Kk."Madsen'i" (Levis'i) materjalosa ja töötamisega tutvunemine sel määral, et õpilastel oleks selge ettekujutus relva töövõimest lahingus.

Relvade käsitsemine.

Relvade käsitsemise tehnika süvendamine kõigist põhiasenditest laskmisel; arendada kindlust ja püsivust põlvelt ja püsti asendist laskmisel.

Sihtimise harjutused kuni 400 m kaugusele asetatud õppe- ja lahingumärkide pihta.

Käsigranaatide viskamisharjutused kauguse ja tabavuse peale.

Läbi töötada erilised laskeasendid põlvelt ja püsti laskmisel (paude, majade tagant jne.).

Relvade käsitsemisel saavutada tulemusi:

a) tihedussihtimisel kuni 300 m kaugusele - täpsust 1/3000 ja tihedust 1/1500 - 1/2000;

b) nõelseadisega 5 lasuga tihedust - lamades käelt 2 mm, põlvelt 2-3 mm ja püsti 3-4 mm;

c) peegli- ja ortoskoobiga kontrollimisel 10 lasust täpsaid laske - lamades käelt 9, põlvelt 8 ja püsti 6.

d) kiirraadimisel laadida 1 minuti jooksul 6 pidet.

Algmõisted lasketooriast.

Tabamisvõimaluste väljaarvestamine lahingumärkide pihta laskmiseks kuni 400 m õppemärkide pihta 100 m kaugusel lastud tulemuste põhjal, arvesse võttes ilmastiku mõju (tuul, valgustus, õhutihedus jne.).

Laskmine.

Laskmine õhu-, väikesekaliibriliste- ja lahingupüssidega. Väikesekaliibriliste püssidega täita 4-6 harjutust 50 m kaugusel. Normid laskeharrjutuste täitmise hindamiseks ja õpilastelt aasta lõpuks nõuetava lasketaseme kohta on toodud tabelites (lisa Nr.Nr.1 ja 2).

Lahingupüssidega täita 3 harjutust:

Nr.1 - tabamisharjutus 100 m peale kolmest põhiasendist; laske 2 igast asendist (kokku 6 lasku); märk - rinnakuju; igast asendist üks tabamis.

Nr.2 - tabamisharjutus 150 m peale lamades toelt; 5 lasku; õppemärklaud või 150 m normaallaud; silmi - õppemärklaudas 23 ja normaallauas 30.

Nr.3 - tabamisharjutus 150 m peale lamades käelt; 5 lasku; kolmandikkuju; 3 tabamist.

Näitelaskmine kk "Madseniga": üksiktuli, automaattuli, külvaamine. Kokku 75 padrunit.

J. Jalaväe rivi (16 tundi).

Talvel (8 tundi).

Eelmistel aastatel läbivõetud jao koond- ja lahkrivi ja rühma

koondrivi võtete viimistlemine, erilist rõhku pannes täitmise täpsusele, puhtusele ja kiirusele.

Suvel (8 tundi).

Hargnenud rühm.

1. Rühma hargnemine nelinurgana ja J.E.I lisa Nr.2 toodud näidete kohaselt. Alusjagu.

2. Hargnenud rühma edasilikumine, suunamuutmine.

3. Rühma ahelikku paiskamine ootamatul kokkupõrkel vastasega.

Laskurikompani koondrivi.

1. Koosseis.

2. Rivistused (kompanijoon, kompanikolonn, joonel kahes viirus. kolonn kahekaupa, rühmakolonnide joon, rühmajoonete kolonn.)

3. Kompani liikumine ja lihtsamate rivistuste muutmine.

K. Lahinguline ettevalmistus (29 tundi).

Talvel (13 tundi).

Eelmistel aastatel läbivõetud jao (kk ja laskuri) tegevuse viimistlemine ja jao võitlusoskuse arendamine varieeruvates lahinguolukordes. Õppused teostatakse kahepoolse tegevuse kujul. Erilist rõhku panna nende tegevuste kordamisele, mis eelmistel aastatel puudulikumalt omandatud ja mis esinevad tühikutena õpilaste arengus nii üksikvõitleja kui ka kollektiivses lahingutegevuses jao koosseisus.

Suvel (16 tundi).

1. Rühm luurel luurpatrullina.

2. Rühm kaitsel vastupanupositsiooni eelserval.

3. Rühm pealetungil kaitsesele asunud vastase tugevate eel- osade vastu.

4. Rühm taandumisel vastase survele.

(kõik tegevused võetakse läbi kahepoolse õppusena).

Võistlused ja paraad (6 tundi).

Võistlused korraldatakse laskmises ja spordi alal erikava kohaselt.

Ajutine täiendusõppekava

riigikaitselise ettevalmistuse teostamiseks 3-aastase kursusega

kutsekoolides 1935/36 õppeaastal.

Õppeaja arvestus.

Riigikaitselist õpetust teostatakse kõikides 3-aastase kursusega kutsekoolide klassides à 2 tundi nädalas ja kevadel 10 riigikaitselise õppuse eripäeval a 6 tundi järevas, alates II klassist. Kokku on 3-aastase kursusega kutsekoolides riigikaitselise õpetuse tunde:

- I klassis à 2 tundi nädala:	70 tundi	
- II	.."- ja kümnel eripäeval130	"
- III	.."- .."- .."-130	"
		Kokku	330 tundi

Tundide arv õppeainete peale klassides talvel ja suvel:

Jrk. nr.	A i n e n i m e t u s	I kl. Talvel	II kl. T/S	III kl. T/S	Kokku
1	Üldised mõisted riigikaitsesest	7	5/-	9/-	21/-
2	Sisekord kaitseväes	3	4/-	3/-	10/-
3	Vahiteenistus kaitseväes	-	-	7/3	7/3
4	Distsipliin kaitseväes	3	3/-	3/-	9/-
5	Algmõisted väeliikidest	-	-/4	-/3	-/7
6	Sõjagaas	-	4/-	3/-	7/-
7	Side	4	5/3	-	9/3
8	Algmõisted sõjatopograafiast.	7	5/4	4/2	16/6
9	Algmõisted välikinilustamisest	-	-/2	-/2	-/4
10	Laskeasjandus	20	19/17	19/18	58/35
11	Jalaväe rivi.....	10	9/7	7/8	26/15
12	Lahinguline ettevalmistus ...	13	13/16	12/16	38/32
13	Võistlused ja peavad	-	-/6	-/6	-/12
14	Instruktori käsituses	3	3/1	3/2	9/3
	K o k k u:	70	70/60	70/60	210/120

I. KLASS.

Riigikaitsealise õpetuse ained võetakse läbi 1933.a. kinnitatud õppekava ja 1934/35a. sama klassi jaoks antud ajutise täiendusõppekava järgi.

II. KLASS.

Riigikaitsealise õpetuse ained võetakse läbi 1933.a. kinnitatud õppekava ja 1934/35a. sama klassi jaoks antud ajutise täiendusõppekava järgi alljärgnevate muudatustega.

A. Distsipliin kaitseväes (3 tundi).

Jätta välja: 1933 a. kinnitatud õppekavas esimene teem (distsipliin perekonnas, kodus jne.).

Võtta juurde:

1. Miks peab kaitseväes valitsema kindel ja teadlik distsipliin. Teadliku distsipliini alused: a) tahtlik alistumine maksvale korrale ja ülema (juhi) käskude täpsale ja tõrkumatu täitmisele; b) selge arusaamine oma ülesannetest ja oma kohuste heatahtlik täitmine.
2. Kiitused ja nende avaldamine.

B. Algmõisted väeliikidest (4 tundi).

Suvel (4 tundi).

1933.a. kinnitatud õppekavas ettenähtud aine võtta läbi 4 tunniga.

C. S i d e (8 tundi).

Talvel (5 tundi).

Jätta välja: 1933.a. kinnitatud õppekavas esimene teem (Mis on side jne.).

Võtta juurde:

1. Morse tähestiku, sagedamini ettetulevate kirjavahemärkide ja signaalseerimiseks vajaliste teenistusmärkide äraõppimine.
2. Praktilisi harjutusi signaliseerimises optiliste ja kõlaliste signaliseerimisvahenditega. Lihtsamate koodide koostamine.

Suvel (3 tundi).

Süvendada Morse tähestiku tundmist ja harjutada signaliseerimist Morse tähestiku abil.

Õppeaasta lõpul õpilased peavad oskama edasi anda ja vastu võtta lühemaid teateid Morse tähestiku abil kiirusega kuni 5 tähte minutis.

D. Algmõisted sõjatopograafiast (9 tundi).

Talvel (5 tundi).

Jätta välja: 1933.a. kinnitatud õppekavas esimene teem (kaardi ja plaani mõõt jne.).

Võtta juurde:

1. Joonmõõdu leidmine arvmõõdu järgi ja vastupidiselt. Praktilisi harjutusi kaardil.
2. Maastiku kirjeldamine topograafilise kaardi järgi antud marsruudis.

Suvel (4 tundi).

Võtta juurde: Perspektiivvisandi valmistamine antud maastikust.

E. Laskeasjandus (36 tundi).

Talvel (19 t.) ja suvel (17 tundi).

Võetakse läbi 1933.a. kinnitatud õppekavas ja 1934/35.a. ajutiises täiendusõppekavas ettenähtud aine.

Suvel laskeharjutused väikesekaliibripüssidega täidetakse lastes 25 m kaugusele asetatud vastava kauguse 10-neringilise normaalmärgi pihta.

Tingimuste täitmise hindamise- ja saavutusnormid on toodud tabelis (lisad Nr.1 ja 2).

C. Jalaväe rivi.

Talvel (9 tundi).

Võtta läbi 1933.a. kinnitatud õppekava II kl. ettenähtud talvine aine (laskurijagu koondravis) ja III kl. suvine aine (laskurijagu lahkravis).

Suvel (7 tundi).

Jätta välja: 1933.a. kinnitatud õppekava II kl. ettenähtud aine (üksik mees lahkravis). Võtta läbi: III kl. ettenähtud talvine aine (rühm koondravis) ning süvendada ja viimistleda talvel läbivõetud laskurijao tegevust lahkravis.

Lahinguline ettevalmistus (29 tundi).

Talvel (13 tundi).

Jätta välja: 1933.a. kinnitatud õppekava II kl. talvises osas teine teem (Side tähtsus lahingutegevusel jne.) ja II kl. suvisest osast teine teem (vahipost).

Suvel (16 tundi).

Võetakse läbi 1933.a. kinnitatud õppekavas III kl. suveks ette-

nähtud aine.

H. Võistlused ja paraad (6 tundi).

Võistlused korraldatakse laskmise ja spordi alal erikava kohaselt.

III.KLASS.

Riigikaitselise õpetuse ained võetakse läbi 1933.a. kinnitatud õppekava ja 1934/35.a. sama klassi jaoks antud ajutise täiendusõppekava järgi alljärgnevate muudatustega.

A. Sisekord kaitseväes (3 tundi).

Võtta juurde:

1. Korrapidajad kaitseväes maksva korra täitmise järelevalvajatena ja kaitseväe alalise valmisoleku eelpostidena. Korrapidaja ohvitser, korrapidaja allohvitser, kompani korrapidaja, ühisköögi korrapidaja, talli korrapidaja jne. Nende ülesanded üldjoontes.
2. Ametmehed kaitseväes: majanduseülem, toitlushvitser, relvurohvitser arst, varahoidja, relvur, toitlustaja, kokk, velsker jne. Nende ülesanded kaitseväe ühiselu korraldamisel.

B. Vahiteenistus kaitseväes (10 tundi).

Talvel (7 tundi).

Võtta juurde:

Suvel (3 tundi).

1. Toimkonna vaatus. Tunnussõna.
2. Vahtkonna ja esimese vahetuse tunnimeeste vahetamine.
3. Sisselaskmise kord vahtkonna ruumi. Vahtkonna rivistamine revideerimiseks. Tunnimeeste erikohuste süvendamine.

C. Sõjagaas (3 tundi).

Jätta välja: 1933.a. kinnitatud õppekavas esimene teem (sõjagaas võitlusabinõuna).

D. Algmõisted sõjatopograafiast (6 tundi).

Talvel (4 tundi).

Jätta välja: 1933.a. kinnitatud õppekavas esimene teem (perspektiivvisandi valmistamine).

Võtta juurde:

Suvel (2 tundi).

Maastikul leiduvate esemete kauguse määramine oma asukohast kaardi järgi ja silmaringi ulatuse määramine kaardi abil.

E. Laskeasjandus (37 tundi).

Talvel (19 tundi).

Suvel (18 tundi).

Jätta välja:

Kk. "Madseni" materjalosa üksikasjaline tundmaõppimine ja tegevuse harjutused kk. Selle asemel anda üldpilt kk Madseni töötamisest sel määral, et õpilastel oleks selge ettekujutus relva töötamisest lahingus.

Võtta juurde:

Näitelaskmine kk Madsenist: üksiklask, automaattuli, külvamine. Kokku kulutada 75 padrunit.

Laskeharjutuste täitmise hindamise ja saavutusnormid on toodud tabelites (Nr.Nr.1 ja 2).

Suvel laskeharjutused väiksekaliibripüssist täidetakse 50 m 10-neringilise normaalmärgi pihta.

G. Jalaväe rivi (15 tundi).

Talvel (7 tundi).

Eelmisel aastal läbivõetud jao ja rühma koondrivi võtete viimistlemine täitmisel relvaga.

Kk-jagu lahkrivis:

1. Rivistused.
2. Rivistuste moodustamine ja muutmine.
3. Liikumised ja peatamine; edasiliikumine hüpetega.
4. Kauguste ja vahede muutmine ahelikus ja järjestikus.
5. Suunamuutmine.
6. Laskekohale asumine ja relva kasutamine tulivõitluses.

Suvel (8 tundi).

Talvel läbivõetud aine viimistlemine.

Rühm koondrivis:

1. Ratsaväe ja lennuki pihta tule avamine rühma koondrivist.
2. Rühma rivistused ratsarünnaku tagasitõrjumiseks.

Hargnenud rühm:

3. Rühma hargnemine nelinurgana ja J.E.I lisa Nr.2 toodud näidete kohaselt. Alusjagu.
4. Hargnenud rühma edasiliikumine, suunamuutmine.
5. Rühma ahelikku paiskamine ootamatul kokkupõrkel vastasega.

H. Lahinguline ettevalmistus (28 tundi).

1935.a. kinnitatud õppekavas ja 1934/35.a. antud täienduskavas
ettenähtud aine jätta ära ja võtta läbi:

Talvel (12 tundi).

1. Kaitselahing. Kaitsepositsioon, millest see koosneb: julgestuspositsioon ja vastupanupositsioon ja selle elemendid (eelserv, toetusjoon, tagaserv). Selgitada konkreetse näitena pataljoni piires liivakastil või skeemil.
2. Laskurijagu lahingepostina julgestuspositsioonil (maastikul).
Julgestuspositsioonile asumine; valve ja vaatluse organiseerimine; vahetide vahetamine; side naabritega ja vastupanupositsioonil asuvate osadega; ettevalmistused võitluseks vastase luure ja nõrgemate eel- osadega; vastupanupositsioonil asuvate vägede alarmeerimine; tagasi- tõmbumine vastupanupositsioonile (tagasituleku tee); tagasituleku toetamine vastupanup.asuvate vägede poolt.

Lasta õpilastel valmistada krokii jao asukohast ja asetusest ning täiendada see legendiga.

3. Puhkekaitse. Vägede puhkusest üldse; puhkekaitseesse määratavad jõud; puhkekaitse osade ülesanded puhkavate vägede julgestamisel. Puhkekaitse tegevus selgitada konkreetse näitega liivakastil pataljoni piires (üksiku puhkekaitse rühma tegevus).
4. Belmisel aastal läbivõetud laskurijao kaitse ja pealetungi ülesannete lahendamine eritingimustes. Näidata millist mõju avaldab jao kaitse ja pealetungi tegevusele mets, asula, üksik ehitis jne. ja millised erinevused on jao toimingutes teotsemisel ülalnimetatud eritingimustes.

Suvel (16 tundi).

1. KK-jagu luurel.
2. Kk-jagu kaitsele vastupanupositsiooni eelserval.
3. Kk-jagu pealetungil kaitsele asunud vastasele.
4. KK-jagu taandumisel vastase survele.

KK-jao tegevusel ülalnimetatud ülesannete täitmisel käsitleda kõiki neid küsimusi, mis loetletud laskurijao tegevuses, pannes erilist rõhku kk tuletegevuse selgitamisele.

5. Kk ja laskurijao koostöö vastase eelposti vallutamisel. Tule ja liikumise kokkukõlastamine, maastiku kasutamine tulistamiseks ja haarava

tegevuse läbiviimiseks; vastase ründamine ja tema tagasitõmbumise takistamine tule ja liikumisege. Õppus teostada selleks eriliselt valitud maastikul, mis nii ühe kui teise jao tegevust soodustab (kk.- tulistamist, laskurijao haaramist).

I. Võistlused ja paraad (6 tundi).

Võistlused korraldatakse laskmises ja spordi alal erikava kohaselt.

T a b e l N r . 1 .

Laskmises nõutavad normid, mida 85% klassi õpilastest peavad suutma täita õppeaasta lõpul.

	Keskkooli klassid					Endise keskkooli klassid			Kutsekooli klassid		
	I	II	III	IV	V	III	IV	V	I	II	III
Toetatud asend	50	50	60	65	70	-	-	-	60	65	70
Lamades käelt	-	40	50	60	65	60	65	70	50	60	65
Põlvelt	-	-	35	45	55	45	55	60	35	45	55
Püsti käelt	-	-	-	35	40	35	40	45	-	35	40

Ülaltoodud normid on maksvad laskmises õhu- ja väikesekaliibri-püssidest. Õhupüssidest lastakse 5 m kaugusele asetatud 15 m 10-neringilise normaalmärgi pihta. Väikesekaliibripüssidest lastakse iga klassile ettenähtud vastava kauguse 10-neringilise normaalmärgi pihta. Talveperioodil kooli siseruumis teostatakse väikesekaliibripüssidest laskmist 10 m kaugusele asetatud 15 m 10-neringilise normaalmärgi pihta.

10 m kaugusele 15 m märgi pihta laskmises on nõutavad normid 10% suuremad tabelis antud normidest kõigis klassides ja laskeasendites.

M ä r k u s: Tabelis toodud arvud näitavad nõutavat lasketaset %.

Tabel Nr.2.

TABEL

õpilaste lasketagajärgede hindamiseks gümnaasiumides, kesk- ja kutsekoolides.

	Keskool						Keskool ja kutsekoolid									Endine keskool								
	I kl.			II kl.			Kesk.III ja kutsek.I			Kesk.IV ja kutsek.II			Kesk.V ja kutsek. III			III kl.			IV kl.			V kl.		
	E	H	R	E	H	R	E	H	R	E	H	R	E	H	R	E	H	R	E	H	R	E	H	R
Toetatud asend	60	50	40	70	60	50	75	70	60	75	70	65	80	75	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lamades käelt	-	-	-	60	50	40	65	60	50	70	65	60	80	75	65	80	70	60	85	75	65	90	80	70
Põlvelt	-	-	-	-	-	-	55	45	35	65	55	45	75	65	55	65	55	45	75	65	55	80	70	60
Püsti käelt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	55	45	35	60	50	40	55	45	35	60	50	40	65	55	45

M ä r k u s: Tabelis toodud arvud näitavad nõuetavat lasketaset %%. Näiteks 5-elasulise seeria juures keskkooli I kl. õpilane toetatud asendis peab laskma vähemalt 30 silma, et saada E (eeskujulik), 25 silma, et saada H (hea) ja 20 silma, et saada R (rahuloldav).

A 935 C
Ar seletuskiri